

DOLAR ZA DOLAR

Poštovani

Hrvatska se suočava s povijesnim izazovom koji zahtijeva ozbiljnost, odlučnost i hitno djelovanje. Demografski pad i gospodarska stagnacija prijetnje su koje se više ne mogu ignorirati. Ako ne poduzmemo konkretne korake sada, suočit ćemo se s nekontroliranom zamjenom stanovništva i daljnjim odljevom mladih, što bi moglo imati nesagledive posljedice za budućnost naše države. Vrijeme za odugovlačenje je prošlo – svaka daljnja odgoda smanjuje šanse za revitalizaciju naše domovine.

Povratak hrvatske dijaspori ključna je strategija za rješavanje ovih izazova. Oni nisu samo potencijalni građani Hrvatske, već i nositelji znanja, vještina, i financijskih resursa potrebnih za jačanje našeg gospodarstva.

Program „Dolar za dolar“ predstavlja idealno rješenje u prvoj fazi ove inicijative. Fokus je na gospodarskoj dijaspori – ljudima koji mogu svojim ulaganjima potaknuti razvoj malog i srednjeg poduzetništva, osobito u proizvodnom sektoru. Ovaj pristup stvara temelj za povratak radne dijaspori, osiguravajući radna mjesta i stabilnu ekonomsku infrastrukturu.

No, povratak bez jasne strategije nosi rizik nezadovoljstva povratnika, što bi moglo dovesti do frustracija i ponovnog odlaska. Ključ uspjeha je pažljivo planiranje, ciljane podrške i stvaranje okruženja koje motivira povratnike da ostanu i doprinesu izgradnji bolje Hrvatske.

Iako je Hrvatska već usvojila Nacionalni plan razvoja odnosa s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine, ostaje pitanje implementacije. Koliko ozbiljno shvaćamo hitnost situacije? Koliko smo spremni djelovati i provesti prioritetne mjere iz tog plana?

Svijet je pun primjera zemalja koje su uspjele uključiti svoju dijasporu u gospodarski razvoj putem inovativnih i poticajnih programa. „Dolar za dolar“ mogao bi biti naš model – usmjeren na integraciju vještina, znanja i financijskih sredstava povratnika u razvoj Hrvatske. No, to zahtijeva političku volju, koordinaciju i dosljednu primjenu mjera.

Demografske promjene koje trenutno proživljavamo zahtijevaju jasan i odlučan odgovor. Povezivanje s našim zajednicama u inozemstvu, pružanje ciljanih potpora i stvaranje povoljnog okruženja za povratnike moraju postati apsolutni prioriteti.

Hrvatska mora biti izbor, ne samo za one koji odlaze, već i za one koji se žele vratiti. Naš zajednički cilj je stvoriti budućnost u kojoj povratnici neće samo doprinijeti, već i pronaći svoj dom u zemlji koja ih prepoznaje i cijeni.

Vrijeme je da djelujemo – sada i odmah.

Zdenko ŠTRIGA

Savjetnik Vlade Republike Hrvatske pri Ministarstvu demografije i useljništva te gospodarskih mogućnosti.

KONCEPT "DOLAR ZA DOLAR"

Hrvatska se nalazi pred povijesnom prilikom koja zahtijeva vizionarski pristup, stratešku odlučnost i zajednički napor svih dionika društva. Suočeni s izazovima demografskog pada i gospodarskog usporavanja, moramo se okrenuti prema jedinstvenim potencijalima koji leže unutar našeg globalnog nacionalnog identiteta. Projekt „Dolar za dolar“ predstavlja hrabar i inovativan korak prema revitalizaciji Hrvatske kroz povratak dijaspori, sinergiju resursa i strateško investiranje u budućnost.

Vizija i načela koncepta

„Dolar za dolar“ temelji se na ideji partnerstva između hrvatske države i iseljeničkih zajednica. Svako ulaganje povratnika iz dijaspori bit će proporcionalno poduprto financijskim sredstvima države, čime se potiče ekonomski razvoj, stvaranje radnih mjesta i ravnomjerni regionalni napredak. Ovaj model nije samo financijski; on je izraz povjerenja i priznanja vrijednosti koju dijaspora donosi domovini.

Kroz ovu inicijativu Hrvatska ne samo da otvara vrata svojim iseljenicima, već aktivno stvara prilike za njihovo uključivanje u gospodarski, društveni i kulturni preporod. Povratnici nisu samo investitori; oni su nositelji znanja, vještina i globalne perspektive potrebne za konkurentnost u suvremenom svijetu.

Financijska potpora kao namjenska sredstva (100%)

Hrvatska bi mogla ponuditi proporcionalnu kapitalnu potporu povratnicima-poduzetnicima. Na primjer, za svaki euro koji poduzetnik-povratnik uloži u hrvatsko gospodarstvo, država bi mogla osigurati dodatnih 50% tog iznosa kroz kapitalna ulaganja, dok bi preostalih 50% bilo usmjereno na porezne i druge olakšice.

Uvjet za ostvarivanje potpore je usmjerenje sredstava prema nacionalnim strateškim prioritetima.

Namjenski usmjerena sredstva mogu uključivati:

1. Poticaje za razvoj start-upova:

Hrvatska bi mogla osigurati bespovratna sredstva za povratnike zainteresirane za osnivanje poduzeća u sektorima poput tehnologije, obnovljive energije i proizvodnje, koji su ključni za strateški ekonomski razvoj zemlje.

2. Financiranje za istraživanje i razvoj (R&D) – (Research and Development, ili istraživanje i razvoj)

Država bi mogla podržati poduzetnike fokusirane na inovacije putem ciljano namijenjenih sredstava za istraživanje i razvoj. Ovaj pristup potaknuo bi tehnološki napredak i razvoj industrija s visokom dodanom vrijednošću. Dodatno, europski programi poput Horizon Europe pružaju značajnu financijsku potporu za projekte istraživanja i razvoja u područjima kao što su održivost, digitalizacija i napredne tehnologije.

3. Razvoj slabije naseljenih i gospodarski manje razvijenih područja:

Prioritetna ulaganja u ovim područjima doprinijela bi ravnomjernijem regionalnom razvoju, jačanju lokalne infrastrukture i otvaranju novih radnih mjesta. Ovakva strategija pomoći će u smanjenju depopulacije te podizanju kvalitete života, čineći ruralna područja privlačnijima za život i rad. Istovremeno, ovakva ulaganja jačaju povezanost regija s ostatkom zemlje, stvarajući temelje za održiv gospodarski rast.

OLAKŠICE mogu uključivati razne potpore u vrijednosti do 50% ukupnih troškova ulaganja.

Republika Hrvatska mogla bi ponuditi razne olakšice u iznosu do 50% povratnicima koji ulažu u gospodarstvo. Specifične pogodnosti bile bi definirane u skladu s nacionalnim razvojnim strategijama i prilagođene uvjetima koji uključuju porezne olakšice te usklađenost s gospodarskim prioritetima Republike Hrvatske.

Porezni poticaji (50%):

Porezne olakšice za nova poduzeća:

U prvih 3-5-10 godina, povratnici poduzetnici mogli bi dobiti porezne olakšice ili značajno smanjenje poreza na dobit, PDV i poreza na kapitalnu dobit.

1. Smanjenje poreza za profesionalce:

Povratnici profesionalci mogli bi uživati u nižim porezima na dohodak tijekom početnih godina povratka u Hrvatsku. **Stručnjake u tehnologiji i inovacijama:** IT stručnjake, softverske inženjere, znanstvenike i inovatore u sektorima poput umjetne inteligencije, biotehnologije i robotike. **Zdravstvene radnike:** Liječnike, kirurge, specijaliste i druge medicinske stručnjake potrebne za jačanje zdravstvenog sustava. **Akadske radnike:** Istraživače, profesore i stručnjake u obrazovanju, posebno u STEM područjima (znanost, tehnologija, inženjerstvo, matematika). **Kreativne industrije:** Arhitekta, dizajnere, umjetnike i druge kreativce čiji rad doprinosi kulturnom i gospodarskom razvoju. **Poduzetnike i investitore:** Osobe koje pokreću start-upove, uvode inovacije i stvaraju nova radna mjesta.

2. Subvencioniranje kamata za investicijske kredite kroz HBOR

Povoljni krediti i kamate: Ova mjera osmišljena je kako bi olakšala financiranje poslovnih projekata poduzetnika povratnika kroz pristup povoljnim kreditima i subvencioniranje troškova kamata na investicijske kredite.

3. Razvoj poslovanja kroz olakšice:

Podrška za razvoj poslovanja: Hrvatska bi mogla podržati povratnike poduzetnike kroz pristup, inkubatorima, posebno usmjerenima na visokotehnološke start-upove ili poduzeća u strateškim sektorima.

4. Porezne olakšice za socijalnu i mirovinsku zaštitu: Smanjenje doprinosa za socijalnu i mirovinsku zaštitu u prvih nekoliko godina moglo bi biti atraktivan poticaj za povratnike poduzetnike i visoko kvalificirane stručnjake.

5. Podrška za preseljenje i stambenu integraciju:

- **Subvencije za stanovanje:** Za lakšu reintegraciju povratnika, Hrvatska bi mogla osigurati financijsku pomoć ili porezne olakšice za kupnju ili najam stambenih objekata.

6. Podrška za razvoj poslovanja: Hrvatska bi mogla podržati povratnike poduzetnike kroz pristup povoljnim kreditima, inkubatorima i resursima usmjerenima na visokotehnološke start-upove ili poduzeća u strateškim sektorima.

7. Inicijative za zajednicu i umrežavanje:

- **Mentorski programi za poslovanje:** Pružanje mentorskih ili umrežavajućih mogućnosti s etabliranim poslovnim liderima u Hrvatskoj moglo bi pomoći povratnicima poduzetnicima da se integriraju u lokalni poslovni ekosustav.
- **Investicijske platforme za dijasporu:** Platforma na kojoj članovi dijaspore mogu ulagati u projekte jedni drugih, ili gdje hrvatska poduzeća mogu izravno komunicirati s investitorima iz inozemstva, mogla bi biti koristan mehanizam. Slični modeli koriste se u Izraelu i Meksiku.

8. Strateški fokus na sektore s velikim utjecajem:

- **Tehnologija i inovacije:** Ciljanje dijaspore iz sektora IT-a, umjetničke inteligencije (AI) i biotehnologije moglo bi značajno ojačati hrvatsko gospodarstvo. Država bi mogla stvoriti poticaje za privlačenje investitora koji donose ove vještine u Hrvatsku.
- **Održive i zelene tehnologije:** Poticanje ulaganja u sektor obnovljivih izvora energije i zelene tehnologije bilo bi usklađeno s globalnim trendovima i povećalo međunarodnu konkurentnost Hrvatske.

9. Privlačenje specifičnih skupina dijaspore:

- **Programi za visoko kvalificirane profesionalce:** Slično Izraelovom "Zakonu o povratnicima", Hrvatska bi mogla ponuditi specifične pogodnosti za privlačenje profesionalaca u ključnim područjima poput inženjeringa, medicine i tehnologije. Ovi profesionalci mogli bi pomoći u razvoju i proširenju hrvatskih industrija.
- **Poticaaji za starije članove dijaspore:** Kao što Portugal nudi pogodnosti za povratak umirovljenicima, Hrvatska bi mogla uvesti programe koji olakšavaju povratak umirovljenicima, čime bi pridonijeli lokalnom gospodarstvu kroz prihode od mirovina, a istovremeno ih potaknuli na ulaganje u lokalne projekte.

Ključni preduvjeti za uspješnu provedbu programa:

- **Održivost na duge staze:** Program bi trebao biti osmišljen tako da ne bude samo kratkoročno rješenje, nego dugoročni pokretač gospodarskog rasta. Važno je pažljivo planirati prijelaz s velikih vladinih potpore na samoodrživa poduzeća.
- **Pravni i birokratski izazovi:** Potrebno je pojednostaviti administrativne procese za povratnike-poduzetnike, uključujući lakši pristup dozvolama i licencama. Hrvatska bi morala osigurati da je pravno okruženje povoljan za poduzeća i da povratnici imaju minimalne birokratske prepreke.
- **Ciljanje pravih skupina dijaspore:** Bitno je ciljati osobe koje su sposobne za značajna poslovna ulaganja i koje imaju ekspertizu koja može značajno doprinosti hrvatskom gospodarstvu.

Program "dolar za dolar" ima potencijal privući financijske resurse i visoko kvalificirane stručnjake u Hrvatsku. Primjeri Izraela, Portugala i Meksika pokazuju da dobro osmišljeni programi za povratak dijaspore, uz financijske poticaje, mogu uspješno potaknuti reintegraciju. Implementacijom sličnog programa, Hrvatska bi mogla iskoristiti bogatstvo znanja, vještina i kapitala koji posjeduje njezina dijaspora, čime bi se adresirali demografski i gospodarski izazovi

KATEGORIZACIJA NA TEMELJU ULAGANJA I CILJEVA

Kako bi se jasno i profesionalno definirale porezne olakšice u trajanju od 3, 5 i 10 godina za povratnike koji ulažu u investicijske projekt, poduzeća i sl., predlažem sljedeći pristup:

Kategorizacija na temelju ulaganja i ciljeva:

PRVA FAZA - KRATKOROČNE OLAKŠICE (3 GODINE):

- **Uvjet zapošljavanja:** Minimalno 3-5 nova radna mjesta u prvoj godini poslovanja.
- **Cilj:** Potaknuti inicijalno pokretanje poslovanja i smanjenje troškova u prvim godinama.

Olakšice:

- Smanjenje poreza na dobit (00%)
- PDV povrat na investicijsku opremu i osnovna sredstva.
- Oslobodjenje od poreza na kapitalnu dobit ostvarenu reinvestiranjem u poslovanje.

Primjena: Manje start-upove i mikro-poduzeća.

DRUGA FAZA - SREDNJOROČNE OLAKŠICE (5 GODINA):

- **Uvjet zapošljavanja:** Stvaranje najmanje 5-10 radnih mjesta unutar 5 godina.
- **Cilj:** Podržati rast i stabilizaciju poslovanja, posebno u sektorima važnim za nacionalni razvoj.

Olakšice:

- Postepeno smanjenje poreza na dobit (00%) u prve tri godine
- Porezne olakšice na zapošljavanje u slabije razvijenim područjima

Primjena: veće start-upove i srednja-poduzeća. Poslovanja s dokazanim potencijalom rasta u prioritetnim sektorima (tehnologija, proizvodnja, obnovljivi izvori energije) .

TREĆA FAZA - DUGOROČNE OLAKŠICE (10 GODINA):

- **Uvjet zapošljavanja:** Stvaranje najmanje 15-20 i više radnih mjesta tijekom trajanja povlastica.
- **Cilj:** Privući i zadržati strateška ulaganja s dugotrajnim pozitivnim utjecajem na gospodarstvo.

Olakšice:

- Smanjenje poreza na dobit na (00%) za poduzeća koja dokazuju rast izvoza ili visoku zaposlenost u ruralnim područjima.
- Oslobodjenje od poreza na reinvestiranu dobit.
- Posebne povlastice za projekte s višom tehnološkom vrijednošću ili usklađene s nacionalnim ciljevima (npr. digitalna transformacija, zelena ekonomija).

Primjena: Srednje i veće poduzetnike s dugoročnim ulaganjima u strateški važne sektore.

Uvjeti za dodjelu:

- **Veličina ulaganja:** Povećanje olakšica proporcionalno većim investicijama.
- **Ciljevi ulaganja:** Preferiranje projekata u skladu s nacionalnim strategijama (npr. poticanje razvoja ruralnih područja, inovativnih tehnologija).
- **Program vlade:** Usklađenost s razvojnim ciljevima i prihvaćanje vladinih programa podrške.

Temeljni uvjeti i smjernice za provedbu

- **Praćenje i evaluacija učinka:** Povratnici poduzetnici obvezni su dostavljati godišnja izvješća koja uključuju detaljne podatke o broju zaposlenih radnika, njihovoj specifičnoj ulozi u organizaciji i doprinosu zajedničkom društvenom i ekonomskom razvoju lokalne zajednice.
- **Nagrade za premašivanje ciljeva:** Poduzeća koja ostvaruju značajna poboljšanja u zapošljavanju (premašujući minimalne ciljeve postavljene u okviru programa) mogu ostvariti dodatne porezne olakšice, uključujući produženo razdoblje smanjenja poreznih obveza, poticaje za daljnje zapošljavanje i dodatne potpore za širenje poslovanja.
- **Regionalna prilagodba:** Porezne olakšice i druge pogodnosti trebaju biti prilagođene specifičnim potrebama različitih regija u zemlji, uzimajući u obzir razlike u tržištu rada i gospodarskoj razvijenosti. Poduzeća koja stvaraju nova radna mjesta u manje razvijenim i ruralnim područjima imat će pristup većim poticajima, uključujući smanjenje administrativnih prepreka za zapošljavanje. Osim toga, bit će im olakšan pristup potrebnim resursima i financijskim sredstvima koji omogućuju daljnji razvoj i konkurentnost tih regija.

Ovakva kategorizacija omogućava prilagodbu poreznih olakšica različitim profilima povratnika i njihovim ciljevima, dok istovremeno osigurava usklađenost s dugoročnim razvojnim prioritetima Republike Hrvatske.

U dosadašnjoj komunikaciji i razradi koncepta „Dolar na dolar“, želim naglasiti da ovaj prijedlog predstavlja radnu varijantu koja je osnova za daljnje razgovore i razvoj ideje. S obzirom na kompleksnost teme, posebice u kontekstu poreznih olakšica i strateških prioriteta za nerazvijena područja Hrvatske, smatram da bi bilo izuzetno korisno uključiti tim stručnjaka koji bi detaljno razradio ovaj koncept.

Poseban naglasak treba staviti na poslovnu dijasporu, koja može igrati ključnu ulogu u gospodarskom razvoju Hrvatske. Kako bismo privukli ozbiljne investitore iz redova hrvatskih iseljenika, nužno je ovaj projekt prezentirati kao vjerodostojan, dobro strukturiran i strateški usmjeren program. Umjesto da poslovnu dijasporu obeshrabrimo nedovoljno jasnim ili neprovedivim rješenjima, moramo im ponuditi transparentan i konkretan model ulaganja, koji će im osigurati sigurnost kapitala i jasno definirane benefite.

Takav pristup ne samo da će potaknuti povratničke investicije, već će i ojačati povjerenje poslovne dijaspore u dugoročnu održivost gospodarskog razvoja Hrvatske.